herpy

PILGIFTSGRODOR

Red-backed Poison Frog

Ranitomeya reticulata

Ranitomeya reticulata är en av de minsta pilgiftsgrodorna: bara 13-17 mm, med kopparröd till orange rygg och blågrå ben med svart nätmönster. Den lever i låglandsskogen i Amazonas i nordöstra Peru och östra Ecuador. I terrariet är den djärv och livlig, men krävande, eftersom äggen är svåra att hitta och ungarna är svåra att få att växa upp.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates reticulatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**13-17 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**1-8**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**60-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya reticulata är en liten, slank pilgiftsgroda. Hanarna mäter 13-15 mm från nos till kloak och honorna 14-17 mm, och honorna är oftast rundare än hanarna. Huvud och rygg är metalliskt kopparröda, rödbruna, orange eller gulorange, och ryggen kan vara helt utan svart eller ha spridda svarta fläckar. Ben, flanker och buk är grå eller blågrå med oregelbundna svarta fläckar och nätformad teckning. Arten är slankare byggd än de flesta pilgiftsgrodor och kan pressa sig in i mycket små gömställen.

Arten beskrevs av George Albert Boulenger 1884 som *Dendrobates reticulatus* och har sedan flyttats till släktet *Ranitomeya*, där den har gett namn åt *reticulata*-gruppen. Artnamnet betyder nätformad och syftar på teckningen på benen.

Hudgift: *R. reticulata* bildar inte sitt gift själv. Vilda djur tar upp alkaloider från små leddjur i födan, troligen främst myror, kvalster och skalbaggar, och lagrar dem i hudens körtlar. Arten räknas som en av de giftigare i släktet, men giftigheten är ändå måttlig jämfört med de stora pilgiftsgrodorna. Uppfödda djur som lever på bananflugor och hoppstjärtar saknar giftet, medan vildfångade djur kan behålla det länge. Hantera inte grodorna och tvätta händerna efter arbete i terrariet.

Temperamentet är djärvt och blixtsnabbt. Hanarna sitter gärna fritt framme och ropar med ett högt, kort surrande som kan vara upp till 5 sekunder. Grodorna kan bli 5-10 år i fångenskap.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Ranitomeya reticulata lever i låglandsskogen i västra Amazonas. De allra flesta fynden ligger i Loreto i nordöstra Peru, framför allt runt Iquitos, 150-200 m över havet. Arten finns dessutom i provinsen Pastaza i Ecuador, 200-340 m över havet, men det finns betydligt färre fynd därifrån. Den finns bland annat i naturreservatet Allpahuayo Mishana.

Arten är bedömd som livskraftig (LC) på IUCN:s rödlista på grund av den stora utbredningen. Skogsavverkning, bland annat för träkol, och insamling för djurhandeln är de hot som nämns.

> **Naturlig utbredning:** Peru och Ecuador.

LIVSMILJÖ

Ranitomeya reticulata lever i primär och sekundär regnskog och klättrar i den låga vegetationen. Runt Iquitos finns den i varillales, en öppen skog med låga, glesa träd på sandig mark, tillsammans med *R. amazonica*. Där håller sig *R. reticulata* mest till de torra delarna, medan *R. amazonica* föredrar de fuktiga, och den sitter i vegetationen upp till 2 m över marken. Den håller till nära vattendrag och dammar och använder bromelior, men äggen läggs på marken.

Klimatet är varmt och jämnt: årsmedeltemperaturen i utbredningsområdet är omkring 25 °C, med ett genomsnitt på ca 22 °C den kallaste månaden och ca 28 °C den varmaste. Arten lever troligen i små grupper på fem-sex djur, som samlas för att fortplanta sig i slutet av regnperioden. Luftfuktigheten i naturen är inte dokumenterad.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par *R. reticulata* behöver ett terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm, gärna 40 × 40 × 45 cm eller större. Grodorna klättrar gärna, så höjden utnyttjas.

Inred med ett dräneringslager, ett bottensubstrat som håller fukten och ett tjockt lager fallöv. Klä bak- och sidovägg med kork och plantera tätt med klätterväxter som *Ficus pumila* och *Scindapsus* samt små bromelior som bildar vattensamlingar. Arten är kräsen med äggläggningsplatsen, och äggen är notoriskt svåra att hitta, så lägg ut filmburkar (35 mm) över hela botten, både ovanpå och inne i lövlagret. Hoppstjärtar och små gråsuggor i bottensubstratet städar och är samtidigt föda.

Håll bara ett par. Vuxna honor är extremt aggressiva mot varandra och bör aldrig hållas tillsammans, och strider mellan djur av samma kön är vanliga i små terrarier. En extra hane kan ibland fungera, men det avråds. Grupper är bara ett alternativ i mycket stora terrarier på 200 liter eller mer. Ungdjur kan hållas ihop i en liten grupp men måste delas upp när de blir könsmogna. Sätt aldrig ihop olika arter eller former, så att du undviker korsningar.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Håll terrariet på 22-26 °C på dagen och 18-22 °C på natten. Temperaturen får inte komma över 27 °C under längre tid, och över 29 °C kan vara dödligt. Värme är alltid farligare än kyla.

Extra värme behövs sällan i ett uppvärmt vardagsrum; ljuset till växterna räcker ofta. Ställ aldrig terrariet i direkt solljus, eftersom det snabbt blir dödligt varmt bakom glaset. Mät med en digital termometer både nere och uppe. En sval viloperiod är inte dokumenterad för arten.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-100 %. En bra rytm är nästan 100 % morgon och kväll och 70-75 % mitt på dagen, så att terrariet torkar upp något mellan sprayningarna. Arten tål kortvarigt ner till 50 % om den har rent vatten att sitta i, men det är en nödlösning.

Spraya dagligen med osmosvatten eller regnvatten. Ett dimsystem kan med fördel gå tre gånger om dagen i två minuter åt gången, uppdelat i korta pustar på tio sekunder med lika långa pauser. Se till att det finns lite luftväxling, så att luften inte står stilla och ger mögel.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål eller en bromelia med vatten i bladvecken räcker. Arten simmar dåligt, så vattnet får inte vara djupare än att den minsta grodan kan sitta i det med huvud och överkropp ovanför vattnet. 1-2 cm är en lämplig nivå, och skålen ska ha en lätt väg upp. Byt vattnet när det blir grumligt, och använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Amfibier tar upp ämnen genom huden, så använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet; skölj i stället med varmt vatten.

Grodyngel hålls ett och ett i små plastbehållare på omkring 10 × 10 × 10 cm med osmosvatten, ett par ekblad och en stjälk hornsärv. Byt två tredjedelar av vattnet varannan till var tredje dag.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

R. reticulata är dagaktiv, och ljuset är först och främst till för växterna. Ge 12-14 timmars ljus om dagen, till exempel LED från kl. 8 till 20, och mörker på natten. Det är inte dokumenterat att arten behöver UVB. Väljer du ändå en svag UVB-källa, se till att det finns gott om skugga, så att grodorna själva kan välja.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Grundfödan är små leddjur. Ungdjur och de flesta vuxna tar flyglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*), och stora vuxna kan också ta den större *D. hydei*. Hoppstjärtar är ett lämpligt mellanmål, och små gråsuggor kan också användas. Vuxna matas varje dag eller varannan dag med så mycket att det är uppätet till nästa utfodring. Ungdjur behöver mat varje dag.

Bananflugor och hoppstjärtar är inte fullvärdig kost enbart, så pudra foderdjuren med ett mineralpulver med D3 och ett multivitamin. Vissa vitaminer är skadliga i stora doser, så följ tillverkarens anvisningar. Starta foderkulturerna innan grodorna flyttar in: arten är så liten att den är helt beroende av en stabil tillgång på bananflugor och hoppstjärtar.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

R. reticulata är blixtsnabb och djärv och ses ofta fritt framme, som om den inte har en aning om hur liten den är. Hanarna ropar från fasta platser med ett högt, kort surrande. Pilgiftsgrodor har inte egentlig amplexus; ser man två grodor i något som liknar det är det ofta två djur av samma kön i strid. Håll därför utkik efter aggression, särskilt mellan honor.

Grodorna bör inte hanteras. Huden är tunn och genomsläpplig, och rester av tvål, kräm och olja från händerna kan skada dem. Ska en groda flyttas, lock in den i en genomskinlig hink, eller använd puderfria handskar. Om en groda rymmer måste den fångas snabbt, för den gömmer sig och torkar ut fort.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är något större och rundare än hanarna, och det är bara hanen som ropar. Ungar kan inte könsbestämmas. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad för arten; pilgiftsgrodor blir typiskt könsmogna vid ungefär ett års ålder. Den säkraste vägen till ett par är att börja med minst fyra ungar och låta dem hitta varandra, men kom ihåg att dela upp dem innan honorna börjar slåss.

PARNING

Arten är svår att få att föröka sig och räknas som minst medelsvår: djuren är små, äggen pyttesmå, och honan är kräsen med äggläggningsplatsen. Hanen ropar med ett kort surrande i upp till 5 sekunder och närmar sig honan, stryker henne och slickar på henne. Om hon är intresserad stampar hon med bakfötterna, och de går tillsammans till en stilla plats där äggen läggs och befruktas.

Ge paret många filmburkar och bromelior att välja mellan, både i lövlagret och högre upp. Stabil temperatur, hög luftfuktighet och gott om foder är det viktigaste. En särskild utlösande signal i fångenskap är inte dokumenterad.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggen läggs i lövlagret, i en filmburk eller i en bromelia, gärna på en mörk, vågrät plats. Honan lägger 1-8 ägg åt gången, och läggningarna kan vara sällsynta.

I naturen bär hanen grodynglen upp i vegetationen och placerar dem i de små vattensamlingarna i bromeliornas bladveck. Honan matar möjligen grodynglen med obefruktade ägg. I terrariet tar de vuxna inte alltid hand om äggen, och du får räkna med att själv hålla dem fuktiga och mata grodynglen.

Flytta äggen med lite vatten och en pipett till en petriskål och håll dem fuktiga vid ca 24 °C genom att fukta dem varannan dag. Grodynglen hålls var för sig i små behållare och matas med fint malet alg- och fiskfoder.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter ca 10-14 dagar, och grodynglen har normalt förvandlats efter 60-80 dagar. Metamorfosen är dock den svåra delen: vid konstant 24 °C kan grodynglen få frambensknoppar efter 42-63 dagar och ändå gå under utan att genomföra förvandlingen. Se därför till att ha rent vatten, varierad föda och stabil temperatur på plats innan du tar ägg.

När frambenen kommer fram slutar grodynglet att äta. Lägg en bit kork på vattenytan så att det kan klättra upp, och flytta det till en behållare med stor landdel, många torra löv och en liten vattenskål när svansen nästan är upptagen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade grodorna är mycket små och kräver pyttesmå foderdjur. Håll dem i en liten, fuktig behållare med vissna blad, kork och en låg vattenskål. Utfodra dagligen med hoppstjärtar och de minsta bananflugorna, och damma fodret lätt med vitaminer och mineraler. Ungarna är svåra att få att växa upp, och det är en av anledningarna till att arten räknas som krävande.

Ungar kan hållas tillsammans i en liten grupp av jämnstora djur. När de närmar sig könsmognad ska du hålla utkik efter aggression och dela upp dem i par.

Hälsa och vanliga misstag

R. reticulata är känsligare än de flesta arter i släktet, och de flesta problem beror på skötseln:

- Värme över ca 27 °C, till exempel från sol genom ett fönster, ger stress, aptitlöshet och i värsta fall död. Över 29 °C är livsfarligt.
- Ett för torrt eller för vått och stillastående terrarium ger uttorkade djur, hudinfektioner och mögel.
- Foderdjur utan vitamin- och mineraltillskott ger försvagade ben, särskilt hos honor som lägger ägg.
- En mager groda utan rund mage kan bero på för lite eller för stort foder, parasiter eller konkurrens. Kontrollera att alla djur får mat.
- Strider mellan djur av samma kön, särskilt mellan honor. Håll bara ett par i terrariet.

En frisk groda har hel hud utan sår eller röda, vattniga områden, särskilt runt kloaken och på insidan av bakbenen. Isolera djuret, och sök snabbt en veterinär med kunskap om amfibier om det slutar äta, blir slött eller får sår eller svullnader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.